

Тема 5.1. Факторна производителност и производствени разходи

1. За какво фирмите харчат парите си? Общите разходи на фирмите за производствените фактори труд, капитал, земя и предприемачество, са:

- А) рента и лихвен процент.
- Б) наеми и ренти.
- В) заплати.
- Г) заплати, лихвен процент, наеми и ренти, и възнаграждения за собствениците.
- Д) нито едно от изброените.

2. За какво фирмите не харчат парите си? Кое от долните *няма* пряко отношение към производствените разходи на фирмите?

- А) количеството наети труд и капитал.
- Б) цената на капитала.
- В) цената на труда.
- Г) цената на продукта на фирмата на продуктивния пазар.
- Д) политиката на правителството по отношение на социалните осигуровки.

3. Какво са пределните разходи? Пределните разходи са:

- А) общият продукт, разделен на количеството фактори.
- Б) изменението на общите разходи вследствие на изменението на продукта с единица.
- В) изменението на количеството на факторите за производство вследствие на изменението на продукта с единица.
- Г) общите разходи, разделени на продукта.
- Д) нито едно от изброените не е пределен разход.

4. Как производителността на труда влияе върху пределните разходи? Да предположим, че в една дюнержийница имаме подобрение в технологията, което увеличава пределния продукт на всеки служител: той може да направи 30 дюнера на час, вместо досегашните 20. Същевременно, фирмата не променя заплатата, която плаща на дюнержията. В резултат на това, фирмата ще:

- А) намали средните разходи и пределните разходи, но общите средни разходи няма да се променят.
- Б) намали общите средни разходи и средните променливи разходи, но пределните разходи няма да се променят.
- В) увеличи средните общи разходи, средните променливи разходи и пределните разходи.
- Г) намали средните общи разходи, средните променливи разходи и пределните разходи.
- Д) увеличи разходите за труд във фирмата.

5. И какво като увеличим производството? Пределният приход е:

- А) изменението на цената, разделено на изменението на количеството.
- Б) изменението на количеството, разделено на изменението в цената.
- В) обратното на цената.
- Г) изменението на $P \cdot Q$, предизвикано от изменението на количеството с единица.
- Д) изменението на печалбата, предизвикано от изменението на количеството с единица.

6. Да се върнем на дюнержийницата. Най-добрият метод за производство на 100 дюнера е този, който:

- А) максимизира производството, независимо от разходите.
- Б) максимизира производствените фактори.
- В) минимизира разходите.
- Г) минимизира нормалната възвръщаемост.
- Д) осигурява работниците, докато се пенсионира.

7. Как да разберем как да комбинираме факторите за производство? Изокостата е:

- А) всяко ниво на продукта, което може да бъде достигнато с равни общи разходи.
- Б) всички комбинации от фактори, с които се постигат равни производствени разходи.
- В) комбинация от два фактора, за която разходите за всеки отделен фактор, са равни помежду си.
- Г) всички комбинации от фактори, които водят до еднакъв общ продукт.
- Д) константа.

8. Малко логика. Да предположим, че общите средни разходи (*average total costs*) са ATC , средните променливи разходи (*average variable costs*) са AVC , а средните фиксирани разходи (*average fixed costs*) са AFC . Кое от следните твърдения е вярно за връзката между тези разходи?

- А) $AFC = AVC + ATC$.
- Б) $ATC = AVC - AFC$.
- В) $AVC = ATC + AFC$.
- Г) $AFC = ATC - AVC$.
- Д) Нито едно от изброените не е вярно.

9. Повече продукт, повече разходи – но кои точно? Да предположим, че фирмата увеличава продукта си чрез увеличение на фактора труд, но не закупува повече капитал и не разширява площта, върху която е разгърнала дейността си. Тогава нейните общи разходи ще:

- А) нараснат заради увеличението само на променливите разходи.
- Б) нараснат само заради увеличението на фиксираните разходи.
- В) нараснат заради увеличението както на фиксираните, така и на променливите разходи.
- Г) намалееят винаги, когато фирмата увеличава продукта си.
- Д) намалееят, заради намалението на променливите разходи.

10. Какво става в дългосрочен период с производствените разходи на фирмата? Кое от изброените по-долу ще премести цялата крива на дългосрочните средни разходи нагоре?

- А) ученето на служителите през целия живот.
- Б) нарастване на количеството продукт.
- В) нарастване на цената на труда.
- Г) намаляване на капитала на фирмата.
- Д) нито едно от изброените.

11. Отново за връзката между пределни и средни разходи в краткосрочен период. Представете си графиката, на която изобразяваме заедно средните разходи (*average costs, AC*) и пределните разходи (*marginal costs, MC*) на фирмата. Кое от изброените по-долу е характерно за отношението между MC и AC ?

- А) Кривата на MC пресича AC в минимума на AC .
- Б) Кривата на AC пресича MC в минимума на MC .

- В) Ако MC е по-малко от AC , тогава AC нараства.
- Г) Ако MC е по-голямо от AC , тогава AC намалява.
- Д) Ако MC е равно на AC , тогава разходите достигат максимума си.

12. Защо може да растат дългосрочните разходи? Да предположим, че дългосрочните средни разходи на нашата фирма растат, когато увеличаваме мащаба на производството. Това може да се обясни с:

- А) нарастването на производителността на труда.
- Б) факта, че фирмата може да се възползва от разходни предимства, когато нараства мащабът на производството ѝ.
- В) загуби от мащаба.
- Г) нарастваща възвръщаемост от променливия фактор в краткосрочен период.
- Д) нарастваща алчност на собственика.

13. Разходи и производителност в краткосрочен период. Да предположим, че фирмата увеличава продукта си в краткосрочен период и че средната производителност на труда намалява. Тогава нейните средни разходи ще:

- А) нараснат заради намалението на количеството продукт, което се произвежда с единица труд.
- Б) нараснат заради увеличението на фиксираните разходи.
- В) нараснат заради увеличението както на фиксираните, така и на променливите разходи.
- Г) намалееят, ако фирмата се намира в региона на намаляваща възвръщаемост от мащаба.
- Д) намалееят заради намалението на променливите разходи.

14. Колко голяма трябва да бъде една фирма, за да бъде ефективна? Минимално ефективният мащаб на производството е:

- А) мащабът на производството, при който ефективността на фирмата е минимална.
- Б) най-малкият мащаб, при който може да оперира фирмата.
- В) най-малкият брой фирми, които могат да оперират в отрасъла.
- Г) мащабът на производството, при който икономите от мащаба се изчерпват.
- Д) мащабът на производството, при който пределните разходи са минимални.

15. Отново за оптималната комбинация на труда и капитала. Да предположим, че една фирма използва само труд и капитал. Цените на труда и капитала са, съответно, 1 и 2. Да предположим също така, че пределният продукт на капитала е 30, а на труда: 10. Според вас, тази фирма намерила ли е най-изгодния начин да произвежда?

- А) Не, защото цените на двата фактора не са равни.
- Б) Не, защото пределните продукти на двата фактора не са равни.
- В) Не, защото отношението между пределния продукт и цената за единия фактор и същото отношение за другия фактор трябва да са равни, но сега не са равни.
- Г) Не може да се определи с дадената информация.
- Д) Да, защото отношението между пределния продукт и цената за единия фактор и същото отношение за другия фактор трябва да са равни и са равни.

16. Каква е разликата между количество продукт и мащаб на производството? Дискутирайте разликата между количество продукт и мащаб на производството. Дайте пример за количество продукт в рамките на даден мащаб и количество продукт за различни мащаби. (Може би ще ви бъде по-лесно, ако използвате примери от сферата

на услугите – например, един фризьорски салон). В рамките на всеки мащаб, начертайте краткосрочните криви на разходите – пределни и средни. Можем ли да имаме едновременно нарастваща възвръщаемост от мащаба в дългосрочен период и намаляваща възвръщаемост от променливия фактор в краткосрочен период?

17. Фиксирани разходи в дългосрочен период. Представете си, че вие се намирате в краткосрочен период и имате определени фиксирани разходи. Сега увеличете мащаба на производството. Ще имате ли по-високи фиксирани разходи при новия мащаб на производството? Защо? Продължете да увеличавате мащаба на производството. Ще имате ли все нови и нови фиксирани разходи, или те винаги ще останат постоянни? Имайте предвид, че когато промените мащаба на производство, вие вече се намирате в дългосрочен период. Тогава, можем ли да говорим за истински фиксирани разходи в дългосрочен период, или можем спокойно да приемем, че тези разходи зависят от мащаба на производството? Ако обаче както променливите, така и фиксираните разходи зависят от мащаба на производството, то можем ли да твърдим, че в дългосрочен период няма фиксирани разходи?

Основни понятия

Общи разходи, средни разходи, пределни разходи, изокоста, променливи разходи, фиксирани разходи, средни променливи разходи, средни фиксирани разходи, краткосрочни разходи, дългосрочни разходи, дългосрочни средни разходи, възвръщаемост от мащаба, нарастваща възвръщаемост от мащаба, постоянна възвръщаемост от мащаба, намаляваща възвръщаемост от мащаба, загуби от мащаба, минимално ефективен мащаб на производство, фиксирани разходи в дългосрочен период